

แนวทางการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม

Guidelines for Solutions to the Recidivism of Inmates at Nakhon Pathom Central Prison

พงศ์สรณ์ หัสชู¹ พระมหาประกาศิต ฐิตিপสัทธิกร² และพระครูปลัดประวิทย์ วรธมโม³

Pongsarun Hutsachoo, Phramaha Prakasit Thitipasitthikron and
Phrakhrupalad Prawit Woradhammo

Received: August 30, 2023

Revised: September 27 2023

Accepted: October 07, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำ 2) พัฒนาระบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ 3) เสนอแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยศึกษาเอกสารและเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำกลางนครปฐม จำนวน 319 คน ทำการคัดเลือกโดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ และทำการคัดเลือกแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 16 คน ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 คน ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเสนอเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำมากที่สุด คือด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือปัจจัยด้านสังคมและปัจจัยด้านครอบครัว ตามลำดับ 2) การพัฒนาระบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม พบว่า มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 2.1) ค้นหาสาเหตุที่

¹ เรือนจำกลางนครปฐม; Nakhon Pathom Central Prison

²⁻³ วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Buddhapanya Sri

Thawarawadee Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: Pongsarun25.@gmail.com, Tel. 085-2985554

นำมาสู่การกระทำผิดซ้ำ 2.2) ศึกษาแนวคิดสำหรับป้องกัน 2.3) การพัฒนาคู่มือและออกแบบกิจกรรม 2.4) จัดวิพากษ์ความเหมาะสมของคู่มือและกิจกรรม 2.5) จัดกิจกรรมตามคู่มือ และ 2.6) ประเมินผลกิจกรรม และ 3) แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง นครปฐม ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้ 3.1) กระบวนการให้ความรู้ 3.2) กระบวนการสร้างจิตสำนึกที่ดี โดยใช้หลักศีล 5 3.3) กระบวนการให้โอกาสได้แสดงออก และ 3.4) กระบวนการสร้างภาคีเครือข่ายในการร่วมกันแก้ไข ให้โอกาส และป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

คำสำคัญ: การป้องกัน, การกระทำผิดซ้ำ, ผู้ต้องขัง, ศีล 5

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study factors related to recidivism; 2) to develop a process for preventing recidivism; 3) to propose guidelines for preventing recidivism of inmates at Nakhon Pathom Central Prison. It was the mixed methods research by studying documents and collecting data from questionnaires, in-depth interview and group discussion. The sample group consisted of 319 inmates detained at Nakhon Pathom Central Prison, using Taro Yamane's formula and purposive sampling with 16 key informants, 9 focus group participants. Statistics used in data analysis were descriptive statistics and inferential statistics by content analysis and presented descriptively. The research results found that 1) factors related to recidivism of inmates at Nakhon Pathom Central Prison were found that factors most associated with recidivism namely economic factors, followed by social factors and family factors, respectively; 2) in terms of developing a process to prevent recidivism of inmates at Nakhon Pathom Central Prison, It was found that there were 6 steps as follows: 2.1) finding the causes that led to recidivism, 2.2) studying concepts for prevention, 2.3) developing an activity manual and designing, 2.4) arranging a critique of the appropriateness of the manual and activities, 2.5) organizing activities according to the manual, and 2.6) evaluating the activities, and 3) guidelines for preventing recidivism of inmates at Nakhon Pathom Central Prison consisted of 4 processes as follows: 3.1) knowledge process, 3.2) the process of

creating good consciousness using the 5 precepts, 3.3) the process of providing opportunities to express yourself, and 3.4) the process of creating network partners to jointly solve problems, provide opportunities, and prevent recidivism.

Keywords: Prevention, Recidivism, Inmates, 5 Precepts

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับสังคมในอดีตที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เนื่องจากกระแสยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดสังคมดิจิทัลขึ้นในสังคมอย่างรวดเร็ว เมื่อการเจริญเติบโตของสังคมขยายตัวอย่างรวดเร็วก็ส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรงอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประเพณี ความเชื่อ เกิดการแข่งขันในทางเศรษฐกิจการศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย สังคมชนบทเปลี่ยนเป็นสังคมเมือง ค่านิยมของคนในสังคมบูชาวัตถุและบริบทอื่น ๆ ภายในสังคมถูกเปลี่ยนแปลงไป แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดกลับยังไม่ได้รับการพัฒนาหรือพัฒนาแต่เข้าไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นคือ “จิตใจมนุษย์” ที่ไม่ได้รับพัฒนาหรือได้รับการพัฒนาน้อยจนไม่สามารถปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในจิตใจของมนุษย์ได้ ประกอบกับทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัด การเข้าถึงโอกาสไม่เท่ากัน เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน เกิดการเลือกปฏิบัติของคนในสังคมเกิดเป็นข้อแตกต่าง คนที่มีศักยภาพด้อยกว่าต้องการผลึกคุณภาพชีวิตของตนเองให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองแต่โอกาสทางสังคมไม่เอื้ออำนวย จึงตัดสินใจก่ออาชญากรรมขึ้น อาจจะเป็นอาชญากรรมเล็กน้อยจนถึงขั้นโหดเหี้ยมทารุณ เช่น ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย การฉ้อโกง ไปถึงอาชญากรรมที่ร้ายแรงเพิ่มมากขึ้นจนเกิดการฆาตกรรมเพื่อประสงค์ต่อทรัพย์สิน และยังรวมไปถึงการค้ายาเสพติดให้โทษ ซึ่งการกระทำความผิดนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นตัวกระตุ้นที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น เช่น ปัจจัยทางด้านครอบครัว ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม อารมณ์ชั่ววูบ ความประมาท รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความโลภ ในทางกฎหมายได้พยายามมีการออกกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมผู้ที่กระทำความผิด ให้สังคมเกิดความสงบสุขคนในสังคมมีความปลอดภัยมีคุณภาพชีวิตที่ดี จึงจำเป็นต้องกำหนดบุคคล หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินการอำนวยการในกระบวนการยุติธรรม เริ่มตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ (ศิลปชัย ลีลิตธรรม และวงศกร เพิ่มผล, 2563) กรมราชทัณฑ์เป็นองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมเพื่อควบคุมดูแลผู้ที่กระทำความผิดให้อยู่ในการควบคุมดูแลป้องกันภัยให้สังคม โดยปฏิบัติตามคำพิพากษา

หรือคำสั่งของผู้มีอำนาจโดยโหมมีตั้งแต่กักกัน กักขัง จำคุก ประหารชีวิต เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความมีเสถียรภาพของสังคม นอกจากกรมราชทัณฑ์จะมีหน้าที่ภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมแล้ว การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังโดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมภายนอกให้การยอมรับ (กระทรวงยุติธรรม, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้กล่าวถึงการสร้างความปลอดภัยและความสงบสุขให้กับสังคมในการดูแลผู้กระทำผิดและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่ให้หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก เพราะผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวและกระทำผิดซ้ำเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อกรมราชทัณฑ์ เพราะเป็นการขัดต่อภารกิจของกรมราชทัณฑ์ และจากการศึกษายังพบว่า สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่สำคัญเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ และหากพิจารณาแล้วผู้ที่กระทำผิดซ้ำจำนวนมากเคยผ่านการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูขณะต้องโทษภายในเรือนจำ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการบำบัดฟื้นฟูพฤตินิสัยผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำภายในเรือนจำยังไม่บรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์

ปัจจุบันเรือนจำกลางนครปฐมเป็นเรือนจำที่รับคุมขังผู้ต้องขังที่มีคำพิพากษาแล้ว และนักโทษเด็ดขาด (กรมราชทัณฑ์, 2565) สถิติ ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2565 มีผู้ต้องขัง ในความควบคุม จำนวนทั้งสิ้น 3,051 คนเป็นชาย 2,772 คน และหญิง 279 คน ซึ่งในจำนวนดังกล่าวส่วนใหญ่กระทำผิดด้วยคดียาเสพติด (สมนทิพย์ จิตสว่าง และนันทิ จิตสว่าง, 2562) ซึ่งถูกกีดตันจากสถานะเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตที่ขณะต้องโทษในเรือนจำ สุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต และปัญหาสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ รวมถึงปัญหาคุณภาพชีวิตที่เพิ่มเติมภายหลังพ้นโทษ ได้แก่ ปัญหาสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และความสัมพันธ์ต่อคนในสังคม จึงเกิดการกระทำผิดซ้ำขึ้น ซึ่งเป็นการกระทำผิดที่ขัดต่อหลักศีล 5 แต่หากผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาพฤตินิสัยโดยนำหลักศีล 5 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เข้าใจได้ง่ายเป็นหลักพื้นฐานของการดำเนินชีวิตมาใช้เป็นเครื่องมือบูรณาการร่วมกับหลักสูตรการฝึกอบรมของกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้กลับตัวเป็นพลเมืองดีป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการใช้เครื่องมือแก้ไขกับผู้กระทำผิดแต่ละคนอย่างเหมาะสม อีกทั้งใช้กระบวนการการวิจัย เชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ปัจจัย อิทธิพล เพื่อป้องกันการกระทำผิดของผู้กระทำผิดซ้ำได้อย่างแท้จริงเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อกรมราชทัณฑ์ เพราะเป็นการขัดต่อภารกิจของกรมราชทัณฑ์ และจากการศึกษายังพบว่า สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่สำคัญเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ และหากพิจารณาแล้วผู้ที่กระทำผิดซ้ำจำนวนมากเคยผ่านการบำบัด

แก้ไขฟื้นฟูจะต้องโทษภายในเรือนจำ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำภายในเรือนจำยังไม่บรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาวิจัยถึงแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม เพื่อหาเหตุผลปัจจัยในการกระทำผิด ตลอดจนการค้นคว้าหาแนวทางการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังผ่านกระบวนการต่าง ๆ และผ่านการนำหลักศีล 5 มาประยุกต์ใช้เพื่อผู้ต้องขังได้กลับตัวเป็นพลเมืองดีไม่หวนกลับไปก่ออาชญากรรมอีก เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่ทำให้กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดในปัจจุบันมีข้อจำกัดจุดใดบ้าง คำนึงถึงความเหมาะสมในการใช้เครื่องมือแก้ไขกับผู้กระทำผิดแต่ละคนอย่างเหมาะสม อีกทั้งใช้กระบวนการการวิจัย เชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ปัจจัยอิทธิพล เพื่อป้องกันการกระทำผิดของผู้กระทำผิดซ้ำได้อย่างแท้จริง และในเวลาเดียวกันอาจก่อให้เกิดการวางแผนการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังโดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสในสังคมกลับคืนสู่สังคมมีโอกาสในการประกอบอาชีพและช่วยแก้ไขปัญหการกระทำผิดซ้ำ ลดอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นได้อีกทางหนึ่งเป็นการสร้างความเชื่อถือให้กับสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม
2. เพื่อพัฒนากระบวนการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม
3. เพื่อเสนอแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) กำหนดรูปแบบการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม โดยผู้วิจัยได้มีการคัดเลือกประชากร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปอยู่ในการควบคุมของเรือนจำกลางนครปฐม ตำบลวังตะกุก อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม (เรือนจำกลางนครปฐม, 2565) รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,553 ราย ยอด ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

กลุ่มตัวอย่าง ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำที่เป็นนักโทษเด็ดขาดตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป ถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำกลางนครปฐม ตำบลวังตะกุก อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม กำหนดกลุ่มตัวอย่างขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำกลางนครปฐม ตำบลวังตะกุก อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จากสูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ใช้ค่าความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 319 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับ ความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้ เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามแต่ละข้อและวัตถุประสงค์ ซึ่งการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง (Pre-Test) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาค (Cronbach-coefficient) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้เมื่อต้องการหาค่าความเที่ยงในลักษณะที่แสดงความสอดคล้องภายในของเครื่องมือวัดเมื่อค่าที่วัดได้มีสองค่าหรือมากกว่า ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มประชากรในช่วงทดสอบแบบสอบถาม 32 ชุด หลังจากคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงตามวิธีดังกล่าว โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for Social Sciences (SPSS) พบว่าแบบสอบถามมีค่า $\alpha = .97$ ซึ่งค่าของแอลฟา (α) อยู่ในระดับมาตรฐานที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ค่าของความเชื่อมั่นมากกว่า 0.05 ถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นที่เหมาะสมกับการวิจัยดังกล่าว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการบรรยายลักษณะข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่เป็นผลคว่ำร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Means) เป็นการวัดแนวโน้มเข้าสู่ศูนย์กลางของข้อมูลเหมาะกับข้อมูลที่มีการแจกแจงแบบสมมาตร (Normal Symmetric) ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลหาได้จากผลรวมของทุกค่าของข้อมูลทั้งหมดหารด้วยจำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นการพิจารณาลักษณะการกระจายข้อมูล คำนวณจากการผลรวมของผลต่างของข้อมูลชุดนั้น ๆ กับรากที่สองของค่าเฉลี่ยของข้อมูลยกกำลังสองแล้วหารด้วยจำนวนข้อมูล ข้อมูลที่มีการกระจายน้อยแสดงว่าข้อมูลชุดนั้นมีตัวเลขที่ใกล้เคียงกันหรือแตกต่างกันน้อยซึ่งจะมีประสิทธิภาพ

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม ที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Correlation Coefficient) ใช้ในการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม 1 ตัว กับตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัว เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนายหรือพยากรณ์ หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ โดยเขียนความสัมพันธ์ในรูปแบบของสมการ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยกำหนดรูปแบบการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์เอง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบเนื้อหาของเอกสาร (Content Analysis of Written Material) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการควบคุม จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทัณฑวิทยา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมสงเคราะห์ จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง จำนวน 1 คน ผู้ต้องขังพ้นโทษเคยผ่านการอบรมแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัยในเรือนจำกลางนครปฐม จำนวน 1 คน ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำที่เคยผ่านการอบรมแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัยในเรือนจำกลางนครปฐมมาก่อน จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้กำหนดแบบเจาะจง ประกอบด้วย นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการด้านทัณฑวิทยา นักวิชาการด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง กลุ่มผู้บริหาร

เรือนจำกลางนครปฐม และกลุ่มผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย 2 ครั้งขึ้นไปซึ่งอาจเป็นบุคคลเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ก็ได้ รวมจำนวน 9 รูป/คน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอจริยธรรมการวิจัยโดยได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามหนังสือรับรองเลขที่ ว. 350/2565 และผู้วิจัยได้กำหนดพิทักษ์สิทธิของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

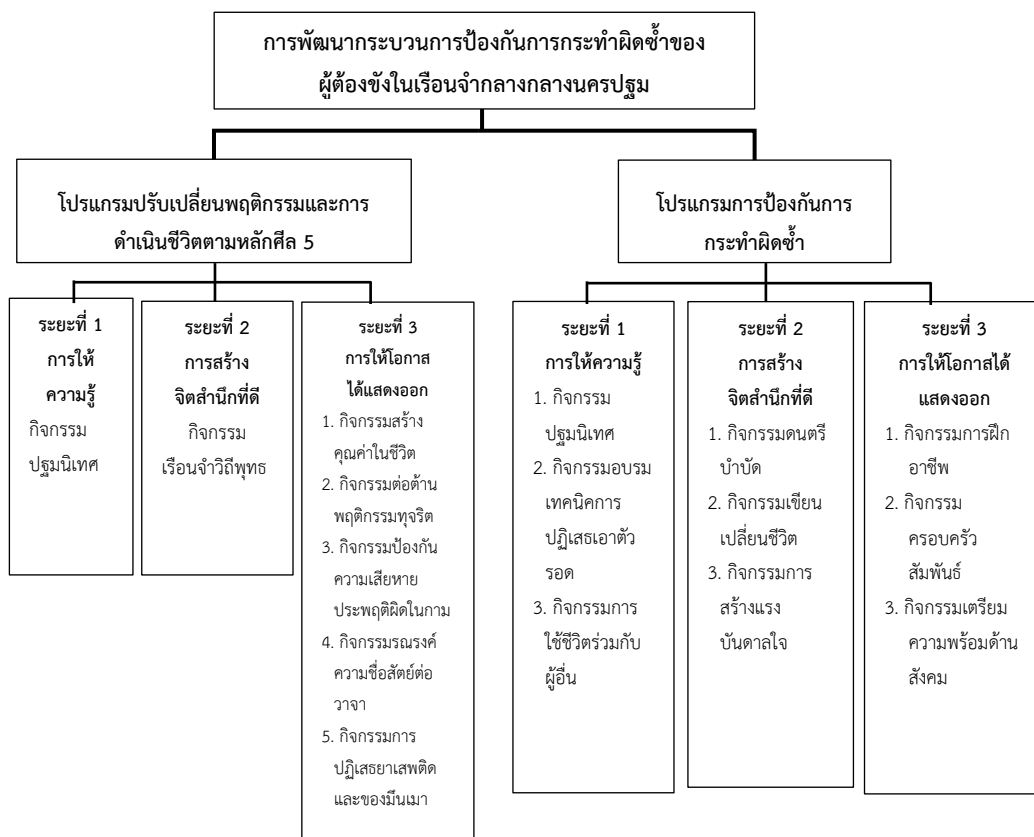
ในการวิจัยเรื่อง “แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐมพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านปัจจัยสังคม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านครอบครัว และจากการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอำนาจส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำในการทำนายหรือพยากรณ์ตัวแปรที่ศึกษา และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรได้พบว่า ตัวแปรด้านปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีค่าสัมพันธต่อการกระทำผิดซ้ำมากที่สุด มีค่าสัมพันธเท่ากับ 0.288 ปัจจัยด้านสังคมมีค่าสัมพันธเท่ากับ 0.271 ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว มีค่าสัมพันธเท่ากับ 0.217 ตามลำดับ

2. การพัฒนากระบวนการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐมตามหลักศีล 5 พบว่า ในส่วนการพัฒนากระบวนการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐมตามหลักศีล 5 การดำเนินงานสรุปได้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำ เพื่อค้นหาสาเหตุจากปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐมพบ 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสังคม ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวคิดเพื่อกำหนดแนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเอกสารที่เกี่ยวข้อง กระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการกำหนดแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ จำนวน 4 กระบวนการ คือ กระบวนการให้ความรู้ กระบวนการสร้างจิตสำนึกที่ดี กระบวนการให้โอกาสได้แสดงออก และกระบวนการสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุน ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างคู่มือฝึกอบรมการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ จากการร่วมกันระดมความคิดโดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง วางแผนการจัดทำคู่มือให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งได้ข้อสรุปเป็น 2 โปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย โปรแกรมการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ขั้นตอนที่ 4 การจัดการ

วิพากษ์ความเหมาะสมของคู่มือ พบว่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้นควรมีการแบ่งระยะเวลาการฝึกอบรมเป็นช่วง ๆ พบว่าในโปรแกรมป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ควรแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การให้ความรู้ ระยะที่ 2 การสร้างจิตสำนึกที่ดี และระยะที่ 3 การให้โอกาสได้แสดงออก ขั้นตอนที่ 5 การจัดกิจกรรมตามคู่มือ จุดมุ่งหมาย เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้ต้องขังได้ตระหนักถึงผลกระทบต่อนตนเอง และสังคมต่อการกระทำผิดของตนเอง มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ซึ่งมีการจัดกิจกรรมตามแผนการดำเนินงาน และขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลกิจกรรมพบว่า ทำโดยการประเมินผู้ต้องขังที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 มีการจัดให้มีการประเมินผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ แบ่งออกเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนด

3. แนวทางการพัฒนากระบวนการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม ตามหลักศีล 5 พบว่า จากการสรุปประเด็นทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ ได้แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม 4 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการให้ความรู้ การสร้างแนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำสำหรับผู้ต้องขัง โดยการที่จะสร้างภูมิคุ้มกันให้ถูกต้องและมีรูปแบบที่เหมาะสม ได้รับความรู้ที่ถูกต้องอย่างรอบด้านทุกมิติ 2) กระบวนการการสร้างจิตสำนึกที่ดี สร้างจิตสำนึกตระหนักและให้ความสำคัญกับสิ่งที่ตนเองได้กระทำผิดพลาด เพื่อนำไปพัฒนาแก้ไข โดยใช้หลักศีล 5 มาใช้เป็นเครื่องมือ ในการสร้างจิตสำนึกต่อตนเอง และสร้างจิตสำนึกต่อสังคม 3) กระบวนการให้โอกาสได้แสดงออก สร้างกิจกรรมให้ผู้ต้องขังได้แสดงออกโดยเริ่มจากการกระตุ้นศักยภาพของผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมเป็นการเพิ่มคุณค่าในตัวของผู้ต้องขังเอง และ 4) กระบวนการสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุน การบูรณาการร่วมกับสถาบันทางสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการหาแนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ประกอบด้วย สถาบันทางศาสนาสถาบันครอบครัว สถาบันที่ให้ความรู้ด้านการศึกษา สถาบันด้านการปกครองและชุมชน และสถานประกอบการ ซึ่งเป็นภาคีเครือข่ายที่มีความสำคัญที่จะสนับสนุนแนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ภาพที่ 1 การพัฒนากระบวนการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม

อภิปรายผลการวิจัย

1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม มีจำนวน 3 ปัจจัย ทั้งนี้เพราะจากผลการวิเคราะห์แบบพหุคูณได้พบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในระดับสูงคือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ รองลงมา ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านครอบครัว สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของงานวิจัยของชวลิต กลิ่นแข (2563) พบว่า สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำของจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สอดคล้องงานวิจัยของศิลปชัย ลีลิตธรรม และวงศ์กร เพิ่มผล (2563) พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำ ในส่วนปัจจัยด้านสังคม สภาพชุมชนหรือสังคมที่ผู้พ้นโทษเข้าไปอยู่อาศัยหรือเกี่ยวข้องกับที่มีลักษณะเป็นแหล่งมั่วสุมอบายมุขต่าง ๆ ยาเสพติด การพนันสิ่งผิดกฎหมาย สภาพแวดล้อมไม่ดี มีความแออัด มักเป็นชุมชนที่นิยมใช้ความรุนแรง สอดคล้องกับงานวิจัยของประชา ประสงค์ธรรม (2557) พบว่า

ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งชุมชนแออัด และใกล้โรงงานนิคมอุตสาหกรรม มีการค้ายาเสพติดและเข้าถึงยาเสพติด ได้ง่าย มีการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีการสร้างเครือข่ายจากเพื่อนภายในเรือนจำ และ ปัจจัยด้านครอบครัว การที่ครอบครัวไม่พร้อมที่จะรองรับผู้ต้องขังกลับเข้าสู่ครอบครัว เมื่อผู้ต้องขังกลับไปพบความไม่พร้อม ส่งผลให้ผู้ต้องขังหันกลับมากระทำความผิดซ้ำได้อีก สอดคล้องกับงานวิจัยของโสฬส สุวรรณโณม (2558) พบว่า ปัญหาการกระทำผิดต่าง ๆ สถาบันครอบครัวจึงมีเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเกิดปัญหานั้น ๆ ซึ่งเมื่อประสบปัญหาคน ในครอบครัวไม่ช่วยหาแนว ทางแก้ไขปัญหาในทางที่ถูกต้อง ไม่เคยให้ความช่วยเหลือกำลังใจ ซึ่งเกิดจากการไม่มีความผูกพันกับครอบครัวและญาติพี่น้อง คนในครอบครัวไม่มีความเข้าใจ สนใจ และเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน จึงทำให้เมื่อจะทำในสิ่งที่ผิดจะไม่เคยนึกถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับคนในครอบครัว

2. การพัฒนากระบวนการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง นครปฐมตามหลักศีล 5 มีการพัฒนากระบวนการ จำนวน 6 ขั้นตอนทั้งนี้เพราะในการพัฒนากระบวนการมีความจำเป็นต้องศึกษาทั้งเอกสารหลักสูตรและวิพากษ์หลักสูตรเพื่อนำความคิดเห็นไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยมีการแบ่งขั้นตอนออกเป็นขั้นตอน ๆ ดังนี้ 1) ค้นหาสาเหตุที่นำมาสู่การกระทำผิดซ้ำ 2) ศึกษาแนวคิดเพื่อกำหนดแนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำ 3) จัดทำร่างคู่มือฝึกอบรมการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ 4) การจัดการวิพากษ์ความเหมาะสมของคู่มือ 5) การพัฒนาคู่มือฝึกอบรมและจัดทำขั้นตอนกิจกรรม และ 6) กำหนดแนวทางการประเมินผล โดยผ่านการฝึกอบรมตามโปรแกรมป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 โดยแบ่งออกเป็น 3 กระบวนการ แต่ละกระบวนการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การให้ความรู้ ระยะที่ 2 การสร้างจิตสำนึกที่ดี และระยะที่ 3 การให้โอกาสได้แสดงออก จากผลลัพธ์ของกระบวนการ พบว่า ศีล 5 ช่วยแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสิริธรรมานุกูต (2562) พบว่า หลักศีล 5 เป็นธรรมของมนุษย์ที่มีความตั้งใจที่จะงดเว้นจากความชั่ว ความทุจริตทางกายและวาจา รวมทั้งสิ่งไม่ดีทุกประการเพราะคนเราจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้น โดยองค์ประกอบป้องกันการกระทำผิดซ้ำตามหลักศีล 5 เป็นการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำ ไปใช้ทำให้ครอบครัวมีแต่ความสุข เพราะได้นำหลักธรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำและให้สามารถดำรงชีวิตให้มีความสุขตลอดทั้งในเรื่องชีวิตส่วนตัว และในส่วนของ การอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งงานวิจัยของศิลปชัย ลีลิตธรรม และวงศกร เพิ่มผล (2563) พบว่า กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะบทลงโทษที่ผู้ต้องขังได้รับ มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำ แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) หรือลดการกระทำผิดซ้ำ

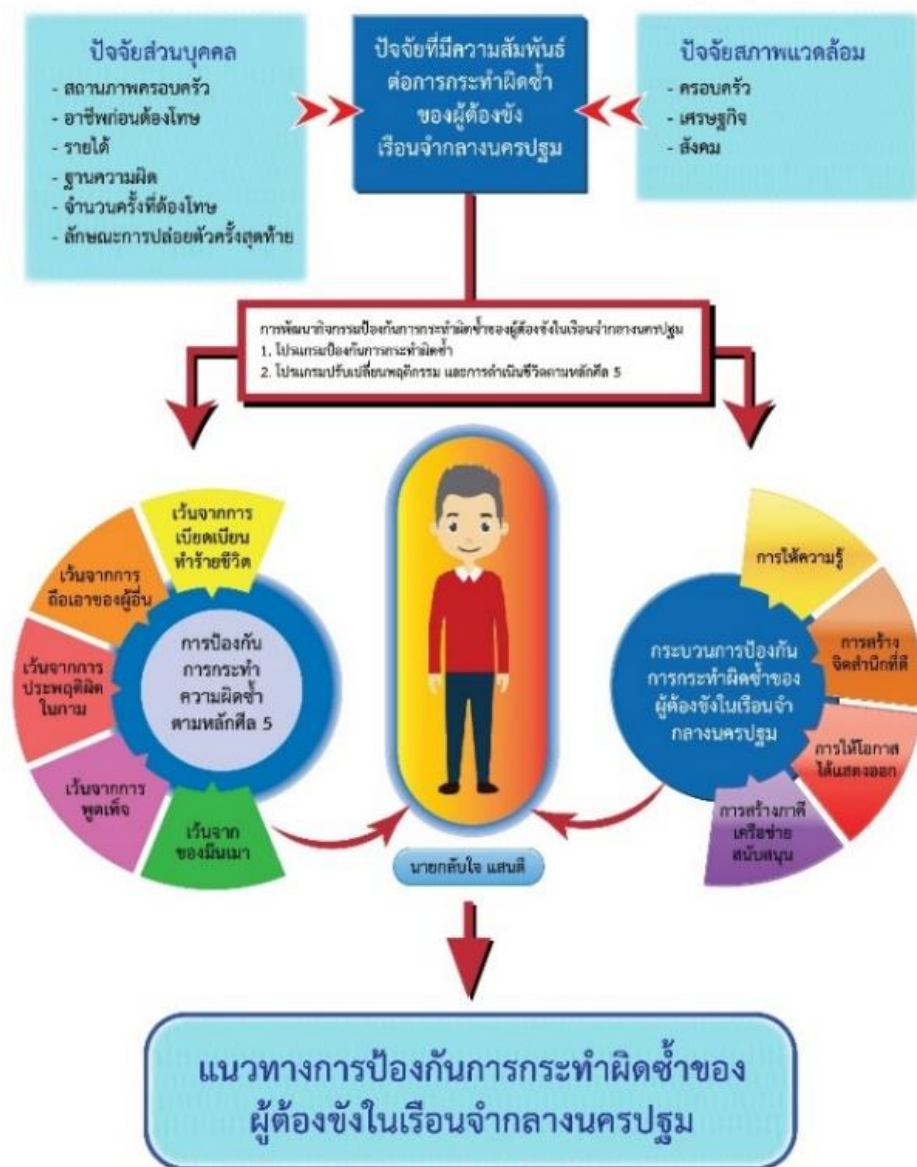
ของผู้ต้องขังลงได้ เมื่อผู้ต้องขังถูกจับกุมดำเนินคดีจนพ้นโทษแล้ว ผู้ต้องขังส่วนหนึ่งมักกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกในฐานความผิดเดิมหรือในฐานความผิดฐานอื่น ๆ และถูกจับกุมโดยกระบวนการยุติธรรมและศาลพิพากษาลงโทษส่งตัวเข้ากลับมาเป็นผู้ต้องขังรับโทษในเรือนจำซ้ำอีกกระบวนการยุติธรรมที่ดี บทลงโทษที่ผู้กระทำผิดได้รับก็ดี ล้วนเป็นมาตรการที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกัน แก้ไข และส่งเสริม ผู้กระทำผิดเพื่อมิให้กระทำผิดซ้ำอีกเมื่อพ้นโทษ แต่ผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติกลับพบว่า มาตรการต่าง ๆ ที่รัฐกำหนดหรือนำมาปฏิบัติไม่สามารถแก้ไขปัญหการกระทำผิดซ้ำได้ เพราะยังคงพบว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นจากผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษแล้วซ้ำอีก ไม่ว่าจะเป็นในความผิดฐานเดิมหรือความผิดฐานใหม่เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถแสดงให้เห็นว่าที่ว่ามาตรการการป้องกัน แก้ไข หรือส่งเสริม ดังกล่าว ไม่สามารถแก้ไขปัญหการกระทำผิดซ้ำได้ตามวัตถุประสงค์ และถือได้ว่ามาตรการดังกล่าว ไม่สามารถแก้ไขปัญหที่ปลายเหตุ

3 แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม มี 4 กระบวนการ คือ 1) การให้ความรู้ 2) การสร้างจิตสำนึกที่ดี 3) กิจกรรมให้โอกาสได้แสดงออก และ 4) การสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุน ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ของกระบวนการ เริ่มต้นจากการให้ความรู้โดยนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการสร้างความรู้ได้แก่ หลักศีล 5 ที่เป็นองค์ความรู้ในการให้ความรู้ และมีการสร้างจิตสำนึก ประกอบกับการใช้กระบวนการสร้างเครือข่ายสนับสนุน ตามภารกิจหน้าที่ของแต่ละภาคีเครือข่าย ซึ่งจะนำมาซึ่งแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของโชติกา แก่นธียา (2564) กล่าวว่า แนวทางการแก้ไขปัญหการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางนครสวรรค์ ตามหลักเบญจธรรมประกอบด้วย 1) ด้านความผูกพัน คือ ควรส่งเสริมความผูกพันในครอบครัวให้กับผู้ต้องขังโดยการใช้กิจกรรมสร้างความผูกพัน มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม รวมถึงการเปลี่ยนแนวคิดทัศนคติของผู้ต้องขัง ให้ผู้ต้องขังรู้จักศรัทธาในตนเองโดยใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา 2) ด้านข้อผูกมัดของผู้ต้องขังหญิง ควรพัฒนาศักยภาพของผู้ต้องขังโดยให้ความรู้ ให้การศึกษา การฝึกอาชีพผู้ต้องขังตามความถนัดหรือความสนใจ รวมถึงการนำหลักธรรมทางศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต 3) ด้านการเข้าร่วม ควรเน้นการปรับทัศนคติ เปลี่ยนกระบวนการความคิดและค่านิยมที่ถูกต้องให้กับผู้ต้องขัง ให้เกิดการยอมรับในการกระทำของตนเอง และพร้อมปรับปรุงตัวเองให้เป็นคนดี มีคุณค่าของสังคม และการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วน 4) ด้านความเชื่อ ต้องพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังให้เกิดสำนึกผิดชอบ ชั่วดี โดยใช้หลักธรรมของศาสนาเป็นแนวทางในการกล่อมเกลาฟื้นฟู ปรับสภาพจิตใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระเทพศาสนาภิบาล (2565) พบว่า การขับเคลื่อนงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ประสบความสำเร็จได้เพราะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในส่วนกลางประกอบด้วยสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติและกรมการศาสนา ถ่ายทอดภารกิจลงไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐมไปจนถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม และผู้ใหญ่จังหวัดนครปฐมร่วมสนับสนุนคณะสงฆ์ในชุมชนในการดำเนินงาน ในพื้นที่ก็เป็นความร่วมมืออย่างเหนียวแน่นของเครือข่ายการทำงานที่เริ่มต้นจากคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐมร่วมกับบ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรชุมชนทั้งองค์กรเชิงวัฒนธรรม องค์กรอาชีพ และองค์กรเยาวชน โดยการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้เกิดแนวทางในการทำงานตามที่ได้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตว่า “ผสานกิจกรรม ทำสิ่งใหม่ ใส่ใจปัญหา พัฒนาสู่ความปรองดอง”

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม มีการพัฒนาคู่มือโดยสร้างกระบวนการให้เกิดความเหมาะสม โดยการค้นหาสาเหตุปัจจัยที่นำไปสู่การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม มีการจัดทำร่างคู่มือฝึกอบรมการป้องกันการกระทำผิดซ้ำโดยการนำหลักศีล 5 มาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ นำเข้ามาบูรณาการเข้ากับหลักสูตรของกรมราชทัณฑ์ มีการจัดการวิพากษ์ความเหมาะสมของคู่มือ มีการพัฒนาคู่มือฝึกอบรม จัดทำขั้นตอนการจัดกิจกรรม และยังมีการติดตามประเมินผลในด้านที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ได้กระบวนการที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ฝึกอบรมผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติในการเข้ารับการฝึกอบรม ตามหลักสูตรและกระบวนการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม ที่ได้ทำการศึกษาทำให้เกิดเป็นรูปธรรมบูรณาการร่วมกับหลักศีล 5 ได้เป็นแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึง แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม ได้ดังนี้

กิจกรรมในป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สำหรับผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำในเรือนจำกลางนครปฐม จำนวน 2 โปรแกรม คือ

1. โปรแกรมการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการอบรมในหลักสูตรลักษณะเฉพาะเจาะจง เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำมีทักษะหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงอาจนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำและพัฒนาศักยภาพของตนเองที่จะต่อยอดพัฒนาความรู้ทักษะ ในด้านต่าง ๆ

2. โปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 เพื่อให้ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ รู้สึกเห็นคุณค่าของตนเอง รู้จักการให้การช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่น มีความอยากที่จะรักษาศีล 5 อีกทั้งยังมีกิจกรรมเกี่ยวกับหลักศีล 5 ควบคู่กันเพื่อให้ผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมมีทั้งความรู้และคุณธรรม

แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐมได้ทั้งสิ้น 4 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการให้ความรู้ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดละการทำความผิดซ้ำได้ พร้อมกับการพัฒนาปัจจัยด้านอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำรงชีวิต

2. กระบวนการสร้างจิตสำนึกที่ดี สร้างจิตสำนึกที่ดีเพื่อให้ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมในเชิงสร้างสรรค์มีจิตสำนึกพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาตนเอง

3. กระบวนการให้โอกาสในการแสดงออก ให้ผู้ต้องขังเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมในการแสดงออกในทางที่ถูกต้อง

4. กระบวนการสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุน หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำเข้ามาเป็นองค์ประกอบมีส่วนร่วมในการพัฒนาในทุกๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีนโยบายสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมในการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เป็นแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำที่จะเกิดขึ้นต่อตัวผู้กระทำผิด ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

2. กรมราชทัณฑ์ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันวางนโยบายในการทำงานที่สอดคล้องกันเป็นแนวทางในการร่วมมือในเรื่องของการพัฒนากระบวนการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

3. เรือนจำกลางนครปฐมควรส่งเสริมบุคลากรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักศีล 5 เพื่อให้เป็นการสร้างความรู้และเป็นแบบอย่างให้กับผู้ต้องขัง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เรือนจำควรมีการนำกระบวนการแนวทางการป้องกันโดยหลักศีล 5 มาจัดเป็นหลักสูตรในการอบรมผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำควบคู่ไปกับกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทั้งด้านความรู้และคุณธรรมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

2. หน่วยงานส่งเสริมด้านอาชีพ ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการอบรม จัดกิจกรรมให้เกิดความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรม

3. สถาบันทางสังคม ควรให้โอกาสผู้พ้นโทษได้แสดงบทบาทหรือส่งเสริมการมีตัวตนในสังคม ความเท่าเทียมในด้านสิทธิทางสังคม บนพื้นฐานมนุษยธรรมที่เท่าเทียม

4. ควรส่งต่อข้อมูลที่ได้ไปยังหน่วยงานสาธารณะที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาพัฒนาต่อยอด

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2565). สถิตินักโทษเด็ดขาดแยกตามอายุเรือนจำกลางนครปฐม. เข้าถึงได้จาก http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_index.php.
- กระทรวงยุติธรรม. (2565). ยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). เข้าถึงได้จาก <https://www.moj.go.th/attachments/2017060914111603707.pdf>
- ชวลิต กลิ่นแข. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำของจังหวัดแม่ฮ่องสอน, *วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 6(3), 253-261.
- โชติกา แก่นธียา. (2564). การแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังหญิงเรือนจำกลางนครสวรรค์ โดยบูรณาการตามหลักเบญจธรรม. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(2), 215-224.
- ประชา ประสงค์ธรรม. (2547). แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในคดีอาญาเสพติดของผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พระครูสิริธรรมานุยุต. (2562). การใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อลดปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย. *วารสารเสถภูมิวิชาการ*, 5(3), 56.

- พระเทพศาสนาภิบาล. (2565). หมู่บ้านรักษาศีล 5 : แนวคิดและรูปแบบการขับเคลื่อนเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 8(2), 32-44.
- เรือนจำกลางนครปฐม. (2565). ข้อมูลอัตราการกระทำผิดซ้ำผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม. เข้าถึงได้จาก <http://www.correct.go.th/recstats/index.php/th/rearchAdvance>.
- ศิลป์ชัย ลีลิตธรรม และวงศกร เพิ่มผล. (2563). แนวทางป้องกันตามหลักเบญจศีล เพื่อส่งเสริมการไม่กระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรปราการ. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุนนทิพย์ จิตสว่าง และนันทิ จิตสว่าง. (2562). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังสูงอายุในเรือนจำ. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 24(2), 78-100.
- โสฬส สุวรรณโณม. (2548). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดี ยาเสพติดในเรือนจำพิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา.

